Stap 1. In zijn werkplaats stapt Eddy de gulbroeder van op maat voor een hoorn in D. Eddy tekent hem af op 155 centimeter. Een hoorn in F wordt 20 centimeter korter. Eerst bindt Eddy met een hulpje de hoek en de schuiven van het stammetje. Met een mal tekent hij nu de vorm van de mahoniehoorn af op de eikelke stukken. Daarna is de andere kant aan de beurt.

Midwinterhoornwandeling

Op zijn wordt er in Ootmarsum op bepaalde kerkdagen een midwinterhoornwandeling gewandeld. Voor 1 euro wordt de wandeling verrijkt door diverse boeiende aspecten de midwinterhoorn, waar middeleeuwse jagers, en de carbidspuitjesgroep Ootmarsum.
Informatie: www.midwinterhoornblazen.nl
Kijk voor demonstraties midwinterhoornblazen bij Openluchtmuseum 't Los Hoes op www.openluchtmuseumtenlosheses.nl

NIC TUSSE (LINKS), FOTOGRAFIE: HANS FROHN

Stap 2. Nu kan Eddy op de voor- en achterkant van de hoorn de dwarsaslsoenderen afzagen. Hij haalt al zo veel hoorns gebouwd, dat hij de maten niet meer op de hoorn hoeft af te tekenen, maar zit de hand er wel goed. Vervolgens schaft Eddy de hoornstam achtkantig en daarna rond en op maat. Al schavend laat hij de hoorn rips rudelen, zodat de diameter bij het mondstuk 6 centimeter is. Aan het uiteinde is het stammetje nu nog 15 centimeter dik.

Ook jonge blazers

De hoorns vinden gretig afttrek, want het midwinterhoornblazen heeft als nooit tevoren. In heel Overijssel, maar ook in Drenthe, de Gelderse Achterhoek en in de Limburgse zijn blazersgroepen geweest, die in de adventstijd van zich lieten horen. Na het vallen van de avond blazen hoorns en buitenlia vanuit huis erven de mutanchiokeke klanten van de midwinterhoorn door de lucht. Als de oren op een ander erf wordt gehoord, geeft de blazer daar de klanken door. Het doel van dit blazen is het aankondigen van de geboorte van Jezus. Eddy: "In het verre verleden, vóór de kerstening, had de midwinterhoorn een andere functie. Waarschijnlijk dienden de klanken toen om elkaar te waarschuwen voor oorlaag of om hoorn gezamen te vertagen. Het is een eersteide en middeleeuwse traditie die niet verloren mag gaan."

Daar zijn het ook niet naar uit. Steeds vaker kloppen twaingers en dertigers bij Eddy aan voor een nieuwe midwinterhoorn. Gewoonlijk lunen het blazen aan hun kleinzoons en in Ootmarsum zien ze mogelijk gaan zelf longeren op 'blazoles' voor de midwinterhoorn. "Het fietsje mit de dat de hoorn wordt gebruikt zoals hij bedoeld is. Je groepies bij elkaar staat voor demonstraties vind ik te kaamtmittig. Het paar midwinterhoornblazen draait om een man of vrouw alleen op het erf, waarna de antwoorgen de klanken vanuit zijn erf aan een ander doorgeeft. Zoals het gebaat dat."

Stap 3. De beide helften van de hoorn worden nu uitgehold. In vakte mats hoit dit kanpen. Eerst boort Eddy aan het eerste uitstoisje met gat van 18 millimeter voor het mondstuk. Om ook de rest uit te holen laadt hij gretsen en beitels in diverse maten te voorschijn. Met een hoten hamer drijft hij ze door het hout. Terwijl de spanners rumbleagen, ontstaat een hadte in het hout. Eddy: "De kontuurwand moet overal ongeveer even dik zijn. Dat lukt mij op mijn gevoel, of ik nu slaerhout of wilg onder handen heb. Ik weet precies hoe ver ik kan gaan."

Hout drogen

Een veelgevraagd statistieetje voor een midwinterhoorn moet eerst goed drogen. Dat wegt ongeveer een half jaar. Ontoor hemoor de hoorn van dit hard (dat kan ook op het dorpen) en hard de oren. Ter al met bandes of kwetsnes. Dit ren kuschelen te voorkomen. Leg de oren vervolgens op een geschikte plaats voor 2 dagen en maak wekkendie ventilatie. Als het droogen te snel gaat bestrijd het hout. Gaat het te langzaam, dan bestrijdt het. Controleer dit en leg de oren zo nodig op een andere plek.

Aanblazen als een trompet

Het eindgeslacht achtering van zijn paar eikehoge lingen om aan mok gaat de hoorngen. Gezels midwinterhoornblazers weten zijn mooie, kingeroe natuurtrieuw uit hun hoorn te halen. Blaas een midwinterhoorn op dezelfde manier aan als een trompet. Druk de lippen licht gesloten tegen het schuine mondstuk en perk er vervolgens koortsig lucht tussendoor.

Stap 3 (links). Met dezelfde schaaf maakt Eddy daarna de buitenkant zo glad mogelijk. "Sommigen gripen daarvoor naar schuurpapier, maar ik zweer bij de schaaf. Ik vind de ruwe vorm het meest natuurlijk. Door het gebruik krijgt de hoorn vanzelf een gepolijst uiterlijk en een warme tint."

Stap 4 (boven). Als het hout droog is, wordt de hoorn in twee gelijke helften gezaagd. Met een pedaldraiizaage geeft Eddy nauwkeurig het midden van de hoorn aan. Dat doet hij aan de bovenkant en de onderkant van de hoorn. Dan ter bij de intrzaag aan, ter zaage eikehoge hulpmiddel dat hij gebruikt. Heel geconcentreerd staat hatt Eddy de hoorn langs de balk, tot deze in twee helften uitiem vals. Hij wertt de zaagsleuken vlak af, zodat de helften goed op elkaar passen.

Stap 6. Nu kunt het nauwkeurigste werk aan bod. De binnenwanden moeten spiegelglad worden gemaakt. Zoeten heet dit. Dit kostt zeer nauw, want hoe gladder de wanden, hoe beter de hoorn straks daar de hoorn wortt gebluten. Eddy gebruikt hiervoor vijf kleinte schaven. Schuurpapier komt er niet aan te pas. "Dat maakt het hout zuur weer raw." Gewoon schaven zijn zuiver te bereid voor de stralle hoorn. Daarom gebruikt hij zelfgemaakte schaven. De beoefte is 4 centimeter, de smalste slechts 1 centimeter. Naar de ronding gebruikt Eddy een zelfgemaakte levenna schaaf. Wie geen extra smalle schaven heeft, kan een schraapstaal op maat maken.

Stap 7. Als beide helften goed gekuipt en gesoet zijn, worden ze aan elkaar gelijmd. Belangrijk knipje Eddy slaerten houtblan langs de vlakke randen van de hoornhelften. Hij laat de hoorn even drogen en legt dan beide helften voorzichtig op elkaar. Eddy controleert of de beide tikkemen en de voor- en achterkant exact op elkaar liggen. Tijdens het drogen zet Eddy de helften van met klemmen. "Er is nog een methode om de helften te verbinden, namelijk met een pakting van bieren. Dan maak je een zogenoemde eatte hoorn." (Zie ladder.)

Stap 8. Als beide hoornhelften nieuw verliand zijn, bewerkt Eddy er met hamers van koper of gestroopte wilgenteen orthoen. Voor de constructie is dit niet nodig, ze dienen puur voor de sier.

Stap 9. Tot slot maakt Eddy het verwisselbare mondstuk, de zogenoemde 'happe'. Die wordt gemaakt van een 10 centimeter lange tak vlierhout. Vlierstakken hebben van binnen veel zacht merg, dat er gemakkelijk uit te schrapen is. Daarbiiver zit er al snel een hobte in het mondstuk. Eddy maakt toppen met een hoite van precies 10 millimeter doorsnee, zodat elke happe precies dezelfde opening heeft. Een blazer heeft daarom nooit van zien vlierrondstukje te wennen. Nu zaagt Eddy het mondstuk schuin aan en schuurt er daarna een enigszins ronde holte in. Zo ligt hij goed in de mond. Met de 18 millimeter-hoor maakt Eddy het gat voor het mondstuk nogmals precies op maat. Daarna maakt hij het pessend met een vijl. "De happe moet de hoorn goed zitkuiten, zodat hij geen vrijte lucht aanzuigt. Daarvoor zorg ik dat het mondstuk altijd door een kleine vreddking heen wordt gedrukt."

Boven: De eigen hoorn, van de meester van het gezelle ontmoetten, is geen eikehoge lingen van de hoorn, van dakte van Eddy over 250 hoorn de vier verkocht is. De eikehoge lingen blaast hij, de is nieuwkoopen. Ze hiervoor, een eenzaat hardstenen gem zoals ook meer aan Eddy's kant. Vanaf deze plek, daagt hij gezel van de hoorn op. Ik heb dat niet zien zeg kijk anzal en je mist de eerste maar blaast, kinkt het hoornsal gewoldig.

Stap 10. Nu zeg wat schaaf- en vijlwerk is de midwinterhoorn klaar. Sommige hoornbouwers lakken of beitsen hun voorwerpen, maar Eddy houdt van puur natuur. Hij wrijft nog even over het hout en zet de hoorn dan aan zijn mond. Hij blikt heel precies in D gestemd te zijn. Eddy is trots en terecht: "Wat zit hier een prachtig gelaad in! Deze hoorn is echt van toeverlitte gewoonten."

Souvenirhuis Tenniglo
Oosterstraat 74
7631 EH Ootmarsum
Tel. 0541 - 29 12 44
www.souvenirhuis-tenniglo.nl